

Звіт

Про роботу Підприємства НСТД України «Будинок Актора»

Коротка історична довідка.

Будинок Актора НСТД України було засновано в 1948 році в системі Українського театрального товариства, правонаступником якого є Національна Спілка Театральних Діячів України.

Будинок актора був створений з метою сприяння всебічному розвитку театрального мистецтва, підвищення його культурного та соціального статусу, а також проведення відповідної творчо-господарської діяльності та створення матеріально-технічної бази для активної пропаганди національного театрального мистецтва.

З 1972 року за рішенням Ради Міністрів УРСР Будинок Актора був відокремлений на самостійний баланс як окрема юридична особа. Тобто, починаючи з 1972 року, Будинок Актора функціонував як самостійний суб'єкт цивільних прав і обов'язків, здійснював власну творчо-господарську діяльність, набував своє власне відокремлене майно, був наділений цивільною правоздатністю тощо.

З часу свого заснування і до 1993 року Будинок Актора (Республіканський Будинок Актора) знаходився на бюджетному фінансуванні Спілки, фактично перебуваючи у відомчій системі УТТ-СТДУ.

З 1993 року Спілка театральних діячів України позбавила Будинок Актора відомчого бюджетного фінансування як структурного підрозділу. І саме з цього часу, Будинок Актора був змушений самостійно шукати свої власні шляхи виживання в умовах повного госпрозрахунку і самофінансування, забезпечуючи свою творчу і господарську діяльність виключно власним розумом і прагненням зберегти творчу інституцію та колектив однодумців. Витримавши руйнівний тягар кризових 90-х, завдяки самовідданим зусиллям, ми змогли врятувати і сам Будинок Актора, і зберегти будівлю караїмської кенаси, земельну ділянку, та відбудувати, фактично з нуля, власну нерухомість.

Протягом десятиліть між Спілкою та Будинком Актора не існувало жодних фінансових та майнових залежностей, оскільки був відсутній будь-який розподіл власності, про що свідчать статутні документи Будинку Актора від початку його самостійного існування. Але, виходячи з багаторічного, зухвалого наступу олігархії на культурні осередки заради їх приміщень і земельних ділянок, а також, керуючись тим фактом, що Будинок Актора жодного разу не зрадив своєму мистецькому призначенню і продовжував працювати з СТДУ в частині проведення спільної творчої діяльності, надаючи

безоплатно своє приміщення для проведення фестивалів, конкурсів, конференцій тощо, було домовлено, що Спілка лишається формальним засновником Будинку Актора, але останній самостійно здійснює свою творчо-господарчу діяльність.

Отже, з 1993 по 2001 рр. Будинок Актора функціонував як Громадська організація і мав можливість надавати свої послуги за мінімальними розцінками, а для пенсіонерів-ветеранів та творчої молоді взагалі безкоштовно. Але, внаслідок законодавчих змін, ми були змушені перереєструватись як підприємство колективної власності, хоча жодної частки коштів або майна колектив Будинку Актора ніколи не привласнював. Але, саме відтоді, держава почала кваліфікувати Будинок Актора як комерційну структуру. І, навіть, відомчий провід Спілки не забезпечив нашому підприємству жодних пільг або преференцій з боку держави щодо оподаткування, орендної ставки за землю та будівлю, комунальних послуг тощо. Змушений одноосібно нести весь тягар існування в нових соціально-економічних умовах, колектив Будинку Актора жодного разу не спокусився на комерційно-привабливі пропозиції щодо перепрофілювання своєї діяльності, не зрадив ані своєму творчому шляху, ані Спілці.

Цією історичною довідкою ми хочемо підкреслити вагомий внесок колективу Будинку актора в його збереження та розвиток.

Таким чином, вже майже 30 років Будинок Актора забезпечує свою діяльність власним майном та коштами, толерантно співіснуючи на партнерських засадах зі своїм засновником.

Фінансово-господарська діяльність Підприємства завжди була спрямована, перш за все, на розвиток та зміцнення матеріально-технічної бази Будинку Актора як театрального-видовищного закладу.

Протягом свого існування Будинок Актора багаторазово безкоштовно надавав свою сцену для проведення національних і міжнародних театральних, концертних, наукових заходів, покриваючи всі витрати по їх проведенню власним коштом. Весь дохід Підприємства завжди спрямовувався виключно на утримання і розвиток Будинку Актора, ремонт і оренду Караїмської кенаси, на проведення творчих заходів, розвиток театального мистецтва, підтримку ветеранів сцени, незалежного культурного сектору і мистецької молоді.

Для виконання своїх статутних завдань Будинок Актора впродовж 40 років орендує у міста будівлю колишньої Караїмської кенаси площею 552 кв. м. Всі витрати по утриманню приміщення, поточні ремонти, орендну плату, земельний податок та страхові внески Підприємство здійснює власним

коштом. Сьогодні загальна сума тільки на утримання будівлі складає більше 5 мільйонів гривень на рік.

Крім того, у власності Будинку Актора знаходяться приміщення офісного формату по вул. Ярославів Вал 5, які були повністю відновлені та відреставровані Будинком Актора на початку 2000-х років. На сьогодні в них розташовуються адміністративно-господарчі підрозділи Будинку Актора, а частина приміщень здається в оренду задля забезпечення виконання своїх основних статутних функцій, тобто, здійснення творчої діяльності та утримання орендованого будинку Караїмської кенаси (вул. Ярославів Вал 7).

Цілком зрозуміло, що, перебуваючи в самому серці столиці, маючи у власності відбудовану нерухомість і земельну ділянку, ми опинились залежними не тільки від олігархічних і релігійних зазіхань, але й від збуджених апетитів київських можновладців, які бажали привласнити все те, що не встигли відібрати їх попередники. До того ж, тотальна комерціалізація мистецтва, корупція і культ грошей, що панує у владних кабінетах сьогодні, дедалі частіше вводять у обіг все більш підступні й зухвалі механізми впливу на культурні заклади і митців, на жаль, цілком альтернативні до справжнього захисту культури та духовних цінностей. Мистецтво перетворюється на товар, а пандемія і світова криза успішно довершують цю справу. На жаль, культура ще й досі не стала одним із пріоритетних напрямків розвитку держави.

Напевно, саме тому Будинок Актора вже впродовж 20 років живе під загрозою виселення, адже такий ласий шматок в центрі міста не перестає приваблювати око сучасних комерсантів. Глибоке обурення громадськості викликають і постійні спроби київської міської влади знищити Будинок Актора, планомірно намагаючись виселити його з орендованої будівлі. На жаль, ця багаторічна боротьба за шматок землі та квадратні метри суттєво перешкоджає нормальному функціонуванню Будинку Актора як повноцінного театрального-мистецького осередку столиці. А рейдерська, руйнівна поведінка чиновників щодо незалежного культурного сектору призводить до суцільного усвідомлення того факту, що недержавні форми культури країні не потрібні. Як і всі ті, хто цю культуру творить. Адже для державної та місцевої влади нас просто не існує, наші мистецькі осередки не вважаються закладами культури, ми не маємо жодних пільг в своїй діяльності, окрім загальних карантинних. Держава мусить захищати національний інформаційно-культурний простір, а не навпаки. Повинні створюватись такі умови, в яких національна культура і українські митці зазнають нових стимулів та імпульсів для свого розвитку і виходу з кризи, бо саме культура є Духом, імунною системою нації, візитною карткою країни.

Отже, історія Будинку Актора - це історія боротьби за своє, Богом дане, право на життя і творчість. І завжди, тільки спільними зусиллями однодумців,

ми відновлюємо цю, втрачену нашим суспільством, рівновагу між духовністю, культурою та споживацтвом і комерціалізацією.

Але попри всі негаразди, Будинок Актора продовжує самовіддано працювати на благо української культури і митців, залишаючись центром творчого спілкування та співпраці акторів, музикантів, поетів і художників, опікуючись ветеранами сцени та мистецькою молоддю.

На кону Будинку Актора у різні часи виступали такі знані майстри української культури як Н. Ужвій, О. Кусенко, Є. Мірошниченко, Д. Гнатюк, А. Солов'яненко, Б. Которович, Б. Ступка, І. Дзюба, Б. Олійник, Л. Костенко, А. Роговцева, Н. Матвієнко, Л. Кадочнікова, Р. Недашківська, Р. Балаян та багато інших славетних українських і зарубіжних діячів.

Надаючи пріоритетного значення підтримці та пропаганді українського мистецтва, Будинок Актора активно сприяє розвитку міжнародних культурних зв'язків. Київський глядач гідно оцінив рівень митців з Франції, Швеції, Угорщини, Ізраїлю, Канади, США, Польщі, Туреччини, Індії.

Сьогодні Будинок Актора - це повноцінний театральномистецький організм, який надає повний спектр відповідних культурномистецьких послуг. В середньому на його сцені відбувається близько 300 творчих заходів на рік: вистави, концерти, художні виставки, бенефіси, творчі вечори, наукові конференції, майстер-класи, презентації часописів і книжок, репетиції тощо.

Репертуар Будинку Актора оновлюється щомісяця, з'являються нові проекти і виконавці, прем'єрні, дебютні вистави і концерти випускників мистецьких вузів. Адже Будинок Актора – це, перш за все, майданчик для творчих пошуків, експериментів, втілення самих неординарних, креативних і сміливих творчих проектів.

Будинок Актора є творчою лабораторією для багатьох митців, він давно став стартовим майданчиком для молодих талантів, які потім репрезентують нашу країну на міжнародному рівні. Усвідомлюючи свою відповідальність як мистецького осередку, ми намагаємось якомога більше урізноманітнювати форми нашої діяльності. Сьогодні Будинок Актора об'єднує навколо себе більше 20 театральних і музичних колективів, серед яких вже відомий Київський Художній Альтернативний Театр (кер. К. Сінчилло), який народився і розквітнув саме в Будинку Актора, Б Театр української традиції «Дзеркало» (кер В. Петранюк), Театр «Перетворення» (кер. В. Завальнюк), Київський Театр «Тисячоліття» (кер. М. Ізмайлова), Театр «МІФ» (кер. засл. арт. України М. Фіца), Театр-студія «Головна сцена» (керівник Д. Корчинський), Антрепризний класичний театр та інші.

На кону Будинку Актора знайшли сценічне втілення твори Т. Шевченка, І. Карпенка-Карого, Л. Українки, В. Стуса, Г. Тютюнника, Б. Олійника, Л. Костенко та багатьох інших українських і зарубіжних авторів.

Сьогодні Будинок Актора по праву пишається такими виставами молодих незалежних театрів, як «Йоганна – жінка Хусова» за Л. Українкою та «Гамлет» за В. Шекспіром Київського Художнього Альтернативного Театру, «Посланіє» за Т. Шевченком Київського театру «МІФ», «Сто тисяч» І. Карпенка-Карого Київського театру «АКТ», «Кульгава балерина» Ю. Максименко, «Маленький принц» за А. де Сент-Екзюпері Київського театру «Перетворення», «Трубить трубіж» Б. Олійника у виконанні засновника театрального об'єднання «Бродячий кіт» М. Булата (м. Тернопіль).

Незмінною любов'ю глядачів користуються вистави «Слово про Ігорів похід» у виконанні народної артистки України Р. Недашківської, «Чайка» за А. Чеховим Київського Художнього Альтернативного Театру, моно-мюзикл «Мілорд» у виконанні заслуженої артистки України В. Васалаті, вистава «Старий і море» за Е. Хемінгуєм «Театрально-мистецької» майстерні М. Рушковського.

Ще один з базових напрямків нашої діяльності – розвиток і підтримка класичної і, насамперед, української музики. Будинок Актора намагається всебічно сприяти здійсненню музичних проєктів, спрямованих на виховання і підвищення професіональної майстерності талановитої мистецької молоді, студентів музичних учбових закладів. Саме з цією метою Будинок Актора став співзасновником, разом з Культурно-мистецьким фондом «Київ-класік» народної артистки України Є. Басалаєвої, творчого проєкту «Молода філармонія», і щомісяця на нашій сцені відбуваються виступи кращих молодіжних музичних колективів та молодих виконавців.

Сучасний погляд на класичну музику, спроба поєднання класики і джазу втілюється в життя за допомогою проєкту «Нова філармонія», артдиректором якого є молодий, але досвідчений музикант О. Пірієв.

Не оминають Будинок Актора і знані музичні колективи і виконавці. Вже доброю традицією стали регулярні виступи на нашій сцені таких відомих музикантів, як Національний камерний ансамбль «Київські солісти», Камерний ансамбль «АртеХатта», Академічний камерний хор «Хрещатик», філармонійні колективи: Київський квартет саксофоністів, ансамбль «Дивограй», квартет гітаристів, фортепіанні концерти за участю народного артиста України В. Соляника, Д. Онищенко, Г. Дем'янчука, та інших. Щиро діляться своїм талантом і кращі українські фольклорні колективи: ансамбль «Калина», хор «Благовість», капела «Дніпро».

Неодноразово звучали в наших стінах натхненні голоси солістів Національної опери України, народного артиста України Т. Штонди, О. Матушенко, І. Петрової, Д. Агеєва, а молоді оперні виконавці щомісяця презентують на нашій сцені свої творчі досягнення в Київському мистецькому проєкті «Inspiration Classic».

Із славетною історією українського театру, кінематографу та музики ми знайомимо глядача на вечорах пам'яті М. Заньковецької, Є. Мірошніченко, Б. Брондукова, Квітки Цісик, Б. Ступки.

Вшанування пам'яті тих, хто в різні часи виборював дух і свободу нашої держави, відбулось на вечорах, присвячених життю і творчості В. Стуса, Г. Тютюнника, Є. Сверстюка, В. Овсієнка, І. Драча.

З почуттям великої шани пройшли вистави, пов'язані з подіями на Сході: «Посттравматична рапсодія» Д. Корчинського, «Кульгава балерина» Ю. Максименко, концерти, присвячені пам'яті героїв «Небесної сотні».

Незабутніми для глядачів були вечори «Миттєвості поезії та музики» до ювілею народного артиста України Валентина Сильвестрова, вечір поезії Ліни Костенко, присвячений ювілею геніальної поетеси.

З великим успіхом і глядацькими симпатіями пройшли ювілейні та творчі вечори народних артистів України О. Ступки, В. Губи, Р. Недашківської, С. Мирводи, В. Маренича, композитора і виконавця Р. Коляди та інших.

Велику підтримку надає Будинок Актора талановитим митцям з інших міст України. Плідні творчі зв'язки пов'язують нас із народним артистом України В. Смотрителем і моно-театром «Кут» з Хмельницького, заслуженим артистом України О. Батовим, Йозефом Ермінем, Є. Грушиним зі Львова, Молодіжним театром з Чернігова, Творчим об'єднанням «Бродячий кіт» з Тернополя, гуртом «Ріверленд» з Дніпра, українським народним хором «Сяйво» з Ніжина, Громадським Об'єднанням «Волинське Братство».

Всесвітня історія музики і театру представлена на нашій сцені у виставах «Мій блакитний янгол» Київського театру естради, моно-мюзиклі «Мілорд» у виконанні заслуженої артистки України В. Васалаті, міжнародною серією концертів «Master piano» у виконання Станіслава Христенко (США), концертами Джессі Метуну (Франція), Етелли Чуприк (Львів), Соруша Залі (Іран), легендарного саксофоніста Клода Делангеля (Франція).

Своїх маленьких вундеркіндів холить і пестить в наших стінах Президентський Фонд Леоніда Кучми «Україна», презентуючи слухачам концертні програми талановитих юних музикантів.

Будинок Актора активно співпрацює з міжнародними організаціями. «Дні франкофонії» в Україні представили у нас літературно-музичну програму «Верхарн і його час», а також моно-виставу Роберта Був'є «Франсуа Д'ассіз» за Джозефом Дельтелем (спільно з Посольством Королівства Бельгії в Україні).

Чарівні музичні сатсанги (за підтримки посольства Індії) надали можливість доторкнутися до однієї з найзагадковіших східних культур.

Геніальні твори Ф. Шопена у виконанні знаних музикантів та концерт польської пісні 20-х років лунали в Будинку Актора за підтримки посольства Польщі.

Стародавні легенди, терпке вино та витончена поезія Константиноса Кавафіса радують глядачів на заходах, присвячених грецькій культурі (спільно з посольством Греції).

Надзвичайно цікавим для всіх присутніх став вечір китайської музики «Бельканто», підготовлений діаспорою Китаю в Україні.

Гості Будинку Актора, митці з Азербайджану представили концертну програму «Пам'яті Мусліма Магомаєва».

І звичайно ж, вагомою часткою є наша участь у проведенні різноманітних фестивалів, конкурсів та оригінальних проектів театральної молоді.

Заходи фестивалю «Французька весна» занурюють глядача в романтичну і волелюбну атмосферу Парижу.

Міжнародний театральний фестиваль «Мандруючі зірки» запалив під дахом Будинку Актора зірки великих і маленьких єврейських театрів з усіх куточків України і зарубіжжя.

Конгрес мистецької громади Києва «Мистецька вісь» хвилями виплеснувся на вулиці старого Києва. Серед учасників феєричного шоу був і наш Будинок зі своєю спільнотою акторів, музикантів, художників.

Багато років поспіль в Будинку Актора проходив Всеукраїнський конкурс професійних читців імені Івана Франка, і потужне слово Великого Українця і поета талановито і переконливо звучало у виконанні учасників-конкурсантів.

Незмінною увагою глядачів користуються Всеукраїнський фестиваль сучасної пісні «Пісенний вернісаж». А Міжнародний музичний конкурс «Ямаха запрошує...» дає змогу юним талантам випробувати себе на столичній сцені.

Крім основних творчих заходів, що відбуваються на кону Будинку Актора, в нашому фойє-виставковому залі завжди експонуються твори професійних художників і талановитої молоді, що працюють в різноманітних художніх напрямках.

За звітній період в Будинку Актора відбулись художні вернісажі знаних майстрів пензля, народних художників України В. Франчука і М. Левитської, заслужених художників України І. Биченкової і В. Подчекаєва, а також М. Кужелєва, Ц. Ганушкевича, А. Мантули, В. Черноморченко, А. Бабюка та інших.

Також в нашому залі експонувалися твори митців з інших міст України та зарубіжжя: І. Погребняка зі Львова, І. Мезері з Луганська, О. Сокурєнко з Азербайджану, В. Козакова з США, відомого релігійного діяча і філософа Шрі Чинмоя з Індії.

Неодноразово проходили виставки художніх і фото робіт талановитих учнів художніх закладів Києва.

Сьогодні Будинок Актора втілює собою справжній Будинок Муз не лише столиці, а й усієї України, вдало синтезуючи в своїй діяльності живопис, музику, поезію, театр.

Затишна камерна зала з неперевершеною архітектурою, найкращою акустикою та сучасною звуковою та світловою технікою, інформаційна та рекламна підтримка, «свій» глядач і потужна «намолена» енергія караїмської кенаси - на цій «ниві» зростає новий український театр.

Звісно, сьогодні залишається відкритим питання комплексної реставрації унікальної пам'ятки, якій виповнилось 120 років, і деякі конструктивні елементи споруди знаходяться в аварійному стані.

Коли і чиїм коштом буде проведена реставрація, (адже за 15 років, так званого, аварійного стану будівлі, в бюджеті міста грошей ще й досі не знайшлося), і чи залишиться приміщення в користуванні Будинку Актора, – на ці питання столична влада однозначної відповіді не дає. Як і не дає своєї згоди на передачу будівлі в більш тривале, ніж один або три роки, користування Будинку Актора.

На жаль, такі короткострокові договори оренди вже продовж 20 років не дають можливості стабільно планувати творчу діяльність і оновлювати та розвивати матеріально-технічну базу.

До того ж, було б доцільно, щоб Спілка дозволила Будинку актора отримати статус Громадської організації, оскільки за змістом, напрямком діяльності і розподілом доходів, які спрямовуються виключно на утримання та

розвиток власної діяльності, Будинок Актора цілком відповідає організаційно-правовій формі громадського об'єднання. Це зробило б можливим надання благодійних, безоплатних або пільгових послуг як творцям, так і незахищеному колу споживачів культурних цінностей.

Сьогодні Будинок Актора як суб'єкт господарювання, що діє на засадах самофінансування, отримує доходи, сплачує податки, утримує будівлі, сплачує заробітну плату своїм працівникам. Усе це необхідно для забезпечення пріоритетного напрямку Будинку Актора, а саме – надання відповідних послуг представникам різних мистецьких напрямків за їхніми замовленнями та забезпечення належного рівня організації, підготовки та проведення творчих заходів, а також обслуговування широкої та різноманітної глядацької аудиторії, задоволення її естетичних потреб.

Підсумовуючи, хочемо зазначити, що станом на сьогодні, Будинок Актора, на жаль, свої правові, майнові та інші життєво важливі права виборює виключно самотійно, спираючись на мистецьку громаду і своїх шанувальників. Хотілося б в подальшому мати більш суттєву і дієву підтримку з боку Спілки з метою збереження досягнень та авторитету Будинку Актора.

До того ж, ми завжди в своїй діяльності сповідували повну відкритість та прозорість, звіти Підприємства регулярно друкувались в матеріалах з'їздів НСТДУ. Також, з нашого боку неодноразово пропонувалось проведення аудиту нашої діяльності.

Сподіваємось, що наша подальша співпраця зі Спілкою буде будуватися на толерантній дружній основі, що дасть можливість нашій творчій спільноті натхненно продовжувати справу свого життя.

Дуже легко зруйнувати простір, що підтримує незахищене українське мистецтво; простір, який створювався роками й зусиллями багатьох, щиро закоханих у театр, людей. І тільки рівень духовної культури, професійний досвід і моральна відповідальність визначають логіку керівника. На нашу думку, самий дієвий спосіб керівництва людьми, - це надихнути їх на той бажаний шлях, яким хотілося б рухатись разом, адже маємо спільне завдання – служіння світу, мистецтву і людям через професію. І тому, шляхетність і повага до людей, для яких творчий процес – це покликання, а мистецька культура – форма перетворення дійсності, несуть сьогодні нову якість єдності і взаємодії для реалізації спільної мети і піднесення на новий рівень досягнень Спілки і Будинку Актора.

Директорка

Підприємства НСТД України

«Будинок Актора»

Вікторія Московенко